

Вывод Аудит, как экономическая научная дисциплина, у которой имеется особый раздел – операционный аудит, имеет свой научный инструментарий, методики и стандарты деятельности, при помощи которых реализуется одна из основных функций управления - контрольная функция, может быть эффективным научным сопровождением инжиниринговых и реинжиниринговых процессов.

Список литературы: 1. *Аренс Э. А., Лоббек Дж. К.* Аудит. /Пер. с англ. - М., "Финансы и статистика", 1995.-560 с. 2. *Робсон М., Уллах Ф.* Практическое руководство по реинжинирингу бизнес-процессов / Пер. с англ. — М.: Аудит, ЮНИТИ, 1997.

Надійшла до редколегії 27.03.2013

УДК 336

Роль аудита в реинжиниринговых процессах /В.В. Головня, И.Е. Хаустова// Вісник НТУ „ХПІ”. Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Х.: НТУ „ХПІ”. - 2013. - № 20 (993) - С. 183-185. Бібліогр.: 2 назв.

В работе рассматриваются вопросы создания методики экономической оценки эффективности и экономико-технологического сопровождения реинжиниринговых преобразований при помощи аудита.

Ключевые слова: реинжиниринг, бизнес-процесс, технологии, стратегия, аудит.

The paper deals with a method of evaluating the effectiveness of economic and economic-technological support reengineering transformations with the audit.

Keywords: reengineering, business process, technology, strategy, audit.

УДК 339.9

С.М. КОНТУРОВА, канд.екон.наук, доц. Кременчучького інституту Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля, Кременчуг

ВІТЧИЗНЯНІ ТНК – ВИМОГА ЧАСУ

У статті досліджено умови державної економіки щодо створення та функціонування вітчизняних ТНК, узагальнені складові державної політики розвитку корпорацій на основі підприємницького підходу.

Ключові слова: транснаціональні корпорації, підприємницький підхід, міжнародна діяльність, конкурентоспроможність, державна політика, економічний розвиток, національна економіка.

Постановка проблеми. Актуальність та практичне значення розгляду особливостей формування вітчизняних ТНК полягають в тому, що результати дослідження дозволять отримати основні напрямки створення вітчизняних

© С.М. Контурова, 2013

ТНК, та роль державного регулювання у зазначених процесах.

Необхідно зазначити, що ТНК – динамічний інститут, який здатний здійснювати вплив на розвиток державних економік як на національному так і на міжнародному рівнях, знаходиться в постійній взаємодії з ними через власні організаційні, економічні, технічні, соціальні важелі.

Ключовою спрямованістю корпорацій є максимізація прибутків, розширення масштабів діяльності, активізація інвестиційної-інноваційної політики, придбання наднаціонального характеру та здійснення впливу на економіку будь-якої держави. Виходячи з зазначеного українська економіка не може уникнути впливу ТНК, але уряд може регулювати рівень їхньої присутності через створення власних корпорацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Саме проблематика формування вітчизняних корпорацій виступає предметом дискусій і досліджень серед науковців, таких як Ланового В. [1], Воронова К. [2], Білоруса О.Г. [3], Ліневича Ю.В. [5], Пахомова С.Ю. [7], Пономаренко І. В. [8], Поручника А.М. [9], Рокоча В. [10], Сорока І.Б. [11], Стасишин А.В. [12], Гейця В.М. [13], Филипенко А.С. [14], Шабліна Я.В. [15]. Дискутується проблема розвитку та діяльності вітчизняних корпорацій, які здатні забезпечити підвищення економічного розвитку держави та національної безпеки.

Разом з тим слід відзначити, що проблема формування вітчизняних корпорацій потребує більш ґрунтовного аналізу причин, умов їх створення та функціонування.

Постановка завдання. Основним структурним елементом економіки держави на сьогодні є транснаціональні корпорації, а також провідна сила їх розвитку та підвищення ефективності.

Формування вітчизняних ТНК є одним з основних пріоритетів державної політики, які сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності економіки і за рахунок ексклюзивних можливостей забезпечать захист та виживання національних підприємств як на національному рівні та і за його межами. З цього випливає необхідність визначення умов створення корпорацій та напрямків державної політики, спрямованих на їх підтримку.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні контроль ТНК охоплює практично всі сфери економічної діяльності, а кількість ТНК у світі, за півтора десятиліття років, збільшилася майже у двічі. Це свідчить про їх ефективність та стійкість до впливу зовнішніх факторів на відміну від корпоративних структур, що працюють лише в одній країні.

Активна виробнича, інвестиційна й торговельна діяльність ТНК у сучасній світовій економіці дає їм можливість виконувати функцію

міжнародного регулятора виробництва і розподілу продукції, бути важливим фактором у системі міжнародного поділу праці та світових господарських зв'язків.

Необхідно відмітити, що одним із головних напрямів розвитку світової економіки є створення умов для формування багатонаціональних компаній. При цьому спостерігається явна тенденція до їх укрупнення, про що свідчить хвиля міжнародного злиття та поглинання.

Так, ТНК мають низку незаперечних переваг перед національними компаніями, їх зарубіжні філії відіграють винятково важливу роль у забезпеченні доступу фірми до іноземних ринків, зниженні витрат виробництва, підвищенні прибутку.

Переваги корпорації, що пов'язані з транснаціоналізацією, є водночас причинами активного розвитку ТНК (рис. 1).

Рис. 1 - Причини активізації діяльності ТНК

Характерними ознаками діяльності транснаціональних корпорацій є міжнародний рівень функціонування, що реалізується розміщенням їхніх виробничих об'єктів у різних країнах світу, та одонаціональне походження капіталу з країни базування корпорації.

ТНК здійснює міжнародне виробництво товарів і послуг на основі вивезення капіталу за кордон у формі прямих іноземних інвестицій та має прямий контроль над своїми закордонними дочірніми компаніями, підрозділами, філіями [8]. На даний момент найуспішніше український ринок освоюють транснаціональні корпорації індустріально розвинених країн – США, Німеччині, Великобританії, Франції і ін. Очевидно, що, з одного боку, прихід ТНК – це позитивний аспект для вітчизняної економіки, оскільки корпорації демонструють високу продуктивність праці і капіталу, «приводять» в країну нові технології і ефективний менеджмент [4].

З іншого боку – транснаціональні корпорації абсолютно байдужі до українського економічного комплексу в цілому, тому що орієнтуються на включення лише високоприбуткових сегментів української економіки в систему міжнародного розподілу праці. Такий підхід загрожує депресією менш прибутковим галузям економіки.

Для української економіки створення транснаціональних корпорацій є неминучим, необхідним важливим кроком, так як саме вони рухають сучасну економіку, сприяють інноваційному розвитку, вирішенню соціальних проблем, їхня діяльність робить доступними численні блага для бідних країн, а також поживляють конкуренцію на внутрішньому ринку.

Так, на кінець 2012 р. в Україні діють понад 30 світових транснаціональних корпорацій. Серед яких можна виділити Alcatel, British American Tobacco, British Petroleum, Coca-Cola, Danone, Hewlett-Packard, Huawei, Kraft Foods (Mondelez International), McDonalds Corporation, Metro Cash&Carry, Nestlé, Nokia, PepsiCo, Procter&Gamble, Samsung, Shell, Siemens, SUN Inbev, Toyota, Unilever [8].

Однією із багатьох головних перешкод створення вітчизняних ТНК є нинішня олігархічна система та породжені нею непропорційний розподіл національного багатства й відсутність перспектив розвитку, яка сприяє виникненню проблем в українській економіці, соціальній сфері та освіті.

Необхідно зазначити, що створення та розвиток вітчизняних ТНК повинні здійснюватися на основі підприємницького підходу, тобто пошукового, інноваційного, професійного, який спрямований на вдосконалення, на якісні зміни у своєму бізнесі, у своїй галузі.

Це те, що виводить економіку на вищі рівні конкурентоспроможності.

Однак, в Україні розвиток великого бізнесу носить суперечливий характер, основою якого є:

- відсутність спрямованості бізнесу та професіоналізму,
- високий рівень корумпованості,
- позанаціональність (відсутність зв'язку майбутнього з українською

економікою, українськими підприємствами, українською державою),

- приватність інтересів (позбавляє націю можливостей ресурсного забезпечення розвитку інших складових економіки),

- «прихована конкурентоспроможність» (деградація підприємств, «згорання» діяльності, скорочення робочих).

Виходячи з цього, необхідно складові державної політики спрямувати на активізацію розвитку вітчизняних ТНК (рис.2). Вона передбачає розробку основ державно-приватної взаємодії, ухвалення основних законів, регулюючих діяльність вітчизняних ТНК; організацію системи моніторингу і експертизи законодавчої бази, виявлення бар'єрів, що перешкоджають формуванню вітчизняних ТНК; надання державних гарантій на участь у пріоритетних проектах для країни; систематизацію іноземного досвіду і оцінку реальної вигоди, яка може бути отримана у результаті його впровадження; підготовку кадрів з урахуванням світового досвіду управління.

У наших умовах ТНК також можуть стати найбільш ефективною формою організації господарської діяльності, яка забезпечить органічну взаємодію фінансового і промислового капіталу.

За умови цілеспрямованої їх підтримки з боку держави, вітчизняні ТНК стануть об'єктами експортно-орієнтованого економічного зростання, сприяючого прогресивним змінам в економіці країни.

Для реалізації запропонованих заходів державній політиці необхідно:

- сприяти прийняттю законодавчих і нормативних актів, що забезпечують реалізацію механізмів інтеграції банківського, промислового, науково-технічного і іншого капіталу, підтримку створення і діяльності корпорацій;

- забезпечити організаційно-економічну і технологічну інтеграцію як підприємств так і держави в цілому, у світове господарство за рахунок створення та розвитку власних інтегрованих корпоративних структур;

- розвивати рівноправні партнерські стосунки з великими іноземними компаніями з метою модернізації промисловості і структурної перебудови економіки держави;

- сприяти створенню спеціалізованих вітчизняних корпорацій, орієнтованих на конкретні товарні ринки;

- удосконалити податкову систему відповідно реальних можливостей суб'єктів господарювання та з метою забезпечення рентабельної діяльності вітчизняних ТНК;

- розширювати професійну підготовку управлінського персоналу для керування національними і корпорацій на базі найбільших центрів інвестиційного менеджменту країни;

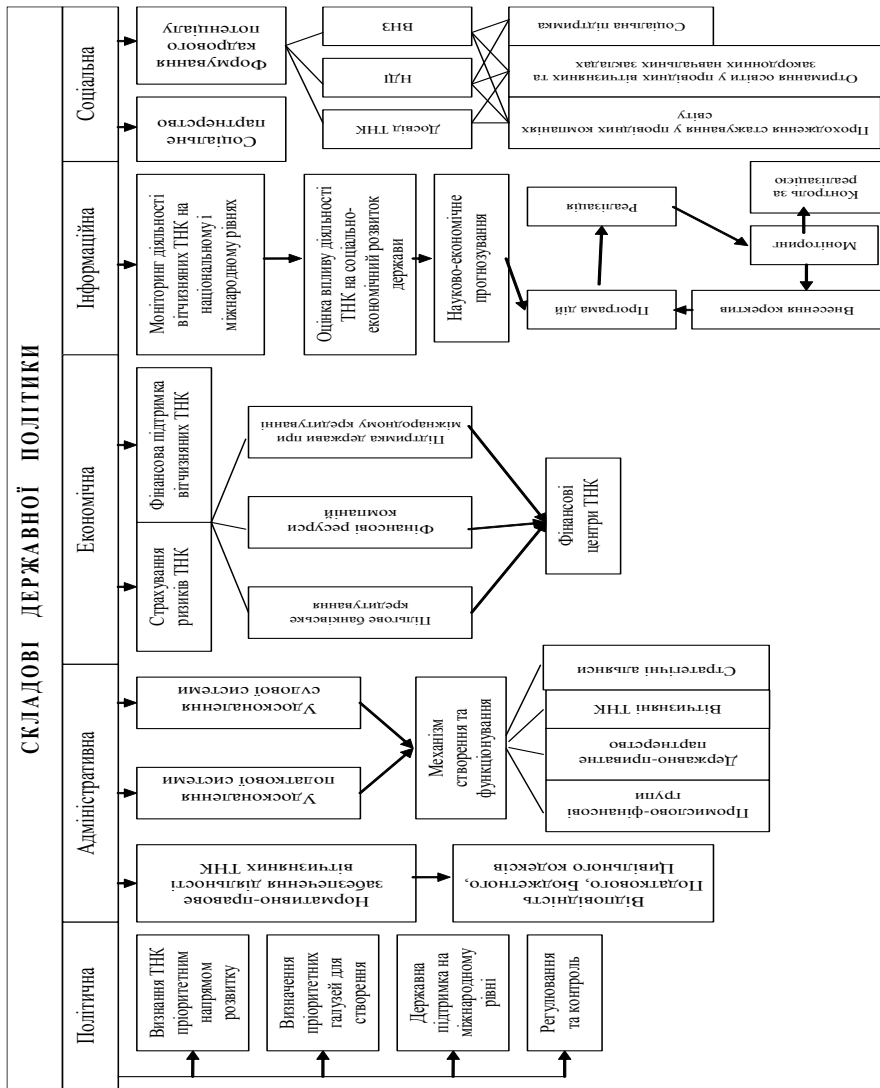

Рис. 2 - Державна політика, спрямована на створення вітчизняних ТНК
Джерело: складено автором

- впровадити програми сприяння укладанню міждержавних угод урядів і комерційних банків щодо фінансової підтримки процесу розвитку вітчизняних корпорацій, щодо мобілізації у зазначених цілях вільних засобів

населення, малого і середнього бізнесу, іноземних інвесторів, щодо збільшення державних і банківських вкладень в розширення інноваційної бази корпоративних структур.

Отже, метою створення вітчизняних ТНК є:

- об'єднання матеріальних і фінансових ресурсів учасників для здійснення національних економічних програм;
- створення і розвиток ефективних міждержавних технологічних і коопераційних зв'язків;
- збільшення експортного потенціалу держави;
- проведення технічного оновлення виробництва, підвищення конкурентоспроможності підприємств.

Формування і розвиток корпорацій в державі необхідно здійснювати двома шляхами:

1. Утворення потужних національних корпорацій – з подальшим їх виходом на міжнародний ринок;
2. Створення вітчизняних корпорацій за участю фінансово-економічних ресурсів партнерів країн СНД.

Необхідно зробити акцент на тому, що саме створення і функціонування вітчизняних ТНК буде сприяти відродженню вітчизняного виробництва, інвестиційно-інноваційному розвитку держави та підвищенню конкурентоспроможності країни як на внутрішньому так і на зовнішньому ринках.

Список літератури. 1. Володимир Лановий. Олігархічну модель потрібно трансформувати у вільний ринок [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Economics>. **2.** Воронов К. Глобальная интересистема: эволюция, структура, перспективы // Мировая экономика и международные отношения. – 2007. - №1. – С. 18-27. **3.** Глобальний конкурентний простір: Монографія / О.Г. Білорус та ін. Кер. авт. кол. і наук. ред. О.Г. Білорус. - К.: КНЕУ, 2007. – 680 с. **4.** Діяльність ТНК в Україні [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://politiko.ua>. **5.** Ліневич Ю.В. Роль ТНК у формуванні й розвитку динамічних порівняльних переваг приймаючої країни / Ю.В. Ліневич // Економіка та держава. – 2009. – № 12.– С. 42-43. **6.** Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. **7.** Пахомов С.Ю. Стратегія діяльності ТНК і проблеми дестабілізації світових ринкових відносин / С.Ю. Пахомов // Формування ринкових відносин в Україні. – 2010. – №5 – С. 13-17. **7.** Пономаренко І. В. Вплив діяльності транснаціональних корпорацій на економіку України [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua>. **8.** Поручник А.М. Національний інтерес України: економічна самодостатність у глобальному вимірі: Монографія. – К. КНЕУ, 2008. – 352 с. **9.** Рокоча В. Транснаціональні корпорації: навч. посіб. / В. Рокоча, О. Плотніков, В. Новицький. – К.: Таксон, 2001. – С. 304. **10.** Сорока І.Б. Транснаціональні корпорації і їхня роль у процесі активізації міжнародної інтеграції / І.Б. Сорока // Актуальні проблеми економіки – 2009. – №9. – С. 35-41. **11.** Стасишин А.В. Вплив транснаціональних корпорацій як економічних суб'єктів на конкурентоспроможність національних економік в умовах світової фінансової кризи / А.В. Стасишин // Економіка та держава. – 2009. – №11. – С. 69-72. **12.** Трансформація моделі економіки України (Ідеологія, протиріччя, перспективи). За ред. В.М. Гейця. – К.: Логос, 1999. – 500 с. **13.** Филипенко А.С. Экономическое развитие: цивилизационный подход / А.С. Филипенко. – М.: ЗАО «Издательство «Экономика», 2002. – 260

Надійшла до редколегії 28.03.2013

УДК 339.9

Вітчизняні ТНК – вимога часу /С.М. Контурова// Вісник НТУ „ХПІ”. Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Х.: НТУ „ХПІ”. - 2013. - № 20 (993) - С. 185-192. Бібліогр.: 13 назв.

В статье исследованы условия государственной экономики по созданию и функционированию отечественных ТНК, обобщенные составляющие государственной политики развития корпораций на основе предпринимательского подхода.

Ключевые слова: транснациональные корпорации, предпринимательский подход, международная деятельность, конкурентоспособность, государственная политика, экономическое развитие, национальная экономика.

The article examines state economy terms for the creation and operation of domestic multinational corporations, generalized components of state policy of corporations development based on entrepreneurial approach.

Key words: multinational corporations, entrepreneurial approach, international activity, competitiveness, state policy, economic development, national economy.

УДК 347.77/.78:378.2(075.8)

В.М. ТИМАНЮК, доц. кафедри КПіВ Українська інженерно-педагогічна академія, Харків

МЕТОДИКА ВІДБОРУ ІННОВАЦІЙНИХ РОЗРОБОК ДЛЯ ПОДАЛЬШОЇ ЇХ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ

Запропоновано методику відбору інноваційних проєктів на прикладі розробок нових лікарських препаратів. Методика заснована на визначенні інтегрального показника конкурентоспроможності оцінюваних проєктів.

Ключові слова: комерціалізація, трансфер технологій, інтелектуальна власність, інноваційний проєкт, наукоємна технологія, конкурентоспроможність лікарських препаратів.

Вступ. Найбільш складними та актуальними на практиці вважаються проблеми управління комерційним використанням інноваційних проєктів, так як від ступеня успішного вирішення цих проблем залежить результативність інноваційної діяльності наукоємних підприємств. Під комерціалізацією інноваційних проєктів (технологій) розуміється процес залучення результатів інтелектуальної діяльності в економічний оборот або використання у власній господарській діяльності. Під трансфером технології передбачається обов'язкова передача технології реципієнту, що і здійснює її промислове освоєння.

© В.М. Тіманюк, 2013